

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ФИЛОСОФИЯ ЖӘНЕ САЯСАТТАНУ ФАКУЛЬТЕТІ

ПЕДАГОГИКА ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ МЕНЕДЖМЕНТІ КАФЕДРАСЫ

әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің 90 жылдығы аясында
Академик Т.Т. Тәжібаевтың туылғанына 114 жыл толуына арналған
«ҚАЗАҚСТАН ҒЫЛЫМЫ ЖӘНЕ ОҚУ-АҒАРТУ ЖҮЙЕСІ:
ДАМУ ЖОЛДАРЫ МЕН БОЛАШАҒЫ»
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК

международной научно-практической конференции
«НАУКА И СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ КАЗАХСТАНА: ПУТИ И
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ», посвященной 114-летию со дня рождения
академика Т. Т. Тажибаева, в рамках 90-летия Казахского национального
университета имени аль-Фараби

COLLECTION

of the international scientific and practical conference
"SCIENCE AND THE EDUCATION SYSTEM OF KAZAKHSTAN: PATHS
AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT", dedicated to the 114th anniversary
of the birth of academician T. T. Tazhibayev within the framework of the 90th
anniversary of the Al-Farabi Kazakh National University

МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫҢ МАЗАСЫЗДЫҒЫН ЖЕҢУДЕ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ

Дархан Әсел Серғалиқызы,

*7М01106-Инклюзивті білім беруді
медициналық-педагогикалық сүйемелдеу
мамандығының 1 курс магистранты,*

Мукашева А.Б.,

п.ғ.д., доцент

*Педагогика және білім беру менеджмент кафедрасы,
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ*

Аннотация: Мақалада мүмкіндігі шектеулі балалардың мазасыздану мәселесін зерттеудің теориялық аспектілері берілген. Ойынның балалармен жұмыс жасаудағы маңызы және арттықшылықтары ашылған. Ақыл-ойы тежелген балаларда кездесетін мазасыздықтар қарастыылған. Тақырыптың негізгі ұғымдары ашылады. Жеңіл психикалық дамуы тежелген кіші мектеп оқушыларының ерекшеліктері сипатталған. Психикалық дамуы тежелген бастауыш сынып оқушыларының мектептегі мазасыздануын жеңудегі ойын терапиясы көрсетілген.

Кілттік сөздер: мазасыздану, мүмкіндігі шектеулі, ақыл-ой кемістігі, ойын терапиясы.

В статье представлены теоретические аспекты изучения проблемы тревожности у детей с ограниченными возможностями. Раскрыты значение и особенности игры в работе с детьми. Тревожные расстройства, возникающие у детей с умственной отсталостью, притупляются. Раскрываются основные понятия темы. Описаны особенности младших школьников с легкой умственной отсталостью. Показана игровая терапия в преодолении школьной тревожности младших школьников с задержкой психического развития.

Ключевые слова: тревожность, инвалидность, умственная отсталость, игровая терапия.

The article presents theoretical aspects of studying the problem of anxiety in children with disabilities. The meaning and features of play in working with children are revealed. Anxiety disorders that occur in children with mental retardation are dulled. The basic concepts of the topic are revealed. The characteristics of younger schoolchildren with mild mental retardation are described. Game therapy is indicated for overcoming school anxiety in primary schoolchildren with mental retardation.

Key words: anxiety, disability, mental retardation, play therapy.

"Ойнай білу-психикалық денсаулықтың негізгі критерийлерінің бірі". - Джоан Алмон.

Күн сайын біз білім берудегі үлкен өзгерістердің куәсі болып отырмыз және күн сайын дерлік білім алудың жаңа мүмкіндіктері ашылууда. Жаңа мыңжылдық үнемі өсіп келе жатқан күрделі оқыту құралдарының ғасыры болғандықтан, оқыту мен оқу процестерінің барлық деңгейлерінде білім беру жүйесі дамып келеді. Әр адам білім алуға құқылы, сондықтан педагогтердің міндеті – білім беруді беру үшін қолданыстағы қуатты құралдарды барынша пайдалану. Әр баланың бойында қабілеттер бар және мүгедек балалардың білім алу әлеуетін мойындау керек. Білім балаларға келесі қасиеттерді дамытуға көмектесуі керек: рухани, моральдық, танымдық, эмоционалды, шығармашылық, эстетикалық, әлеуметтік және физикалық. Ойнай білу-психикалық денсаулықтың негізгі критерийлерінің бірі.

Ойын - ақыл-ойы, денесі және рухын қоса алғанда, жалпы дамуы үшін интеллектуалды мүмкіндіктері шектеулі балаларға берілетін қажетті орталардың бірі. Әр баланың бойында қабілеттер бар және мүгедек балалардың білім алу әлеуетін мойындау керек. Мүмкіндігі шектеулі балаларға әртүрлі оқу көздері, соның ішінде ойын әрекеттері арқылы қабілеттерін жақсарту үшін сапалы арифметикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндіктер берілуі керек. Ойын-бұл кез-келген баланың инстинкті деп айтсақ болады. Ойын стихиялылықты, ішкі мотивацияны және ләззат алуды қамтиды. Ойын балаға өз әлеміне қол жеткізуге және зерттеуге мүмкіндік береді. Ойын баланың физикалық, танымдық және эмоционалды қабілеттерін кеңейтетін дағдыларды дамытады. Ол оқытуда тиімді қолданылды.

Ойнау кезінде балалар өздерінің қажеттіліктерін біледі, іс-шараларды жоспарлауға көмектеседі, нұсқаулар қабылдайды және өз мақсаттарын қояды. Олардың ынтымақтастығы мен қатысуының арқасында оқу нәтижелерінің ең жоғары көлеміне қол жеткізіледі. Оқыту нақты болады және қызығушылығы мол балалар жеке қажеттіліктерге бейімделе алады. Оқу процесі қызықты болады. Атмосфера еркін және бейресми жүзеге асады. Балалар атмосферамен танысады. Ойын қалаған қарым-қатынас пен дағдыларды дамытуға көмектеседі. Бұл оқушыларға сенімділік береді. Дегенмен, ойынның бірнеше ерекшеліктері бар[1] :

Шугаева Г.Қ., Үсенғалиева А.М. ЕРЕКШЕ БАЛАЛАРДЫ ТӘРБИЕЛЕУДЕГІ ОТБАСЫНЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУ	1927
Дархан Ә.С., Мукашева А.Б. МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫҢ МАЗАСЫЗДЫҒЫН ЖЕҢУДЕ ОЙЫН ТЕРАПИЯСЫНЫҢ МАҢЫЗЫ	1931
Қабди Ж.С., Сатыбалдиева А. М. ИНКЛЮЗИВ БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ МОДЕЛЬДЕРІ	1934
Нурмуқанбетова В.Е. ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ЖӘНЕ ПРИНЦИПТЕРІ	1939
Тұрмаханова С.А., Танабаева Г.Т. ЕРЕКШЕ БІЛІМГЕ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛ БҰЗЫЛЫСТАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ТҮЗЕТУ БОЙЫНША ЖҮРГІЗІЛЕТІН ЖҰМЫСТЫҢ ЖҮЙЕСІ	1942
Қадыржанова Ж.Е., Базарбаева Г.Ж. НЕЙРОЖАТТЫҒУ ЕРТЕ БАЛАЛЫҚ ШАҚТАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ ЖАЛПЫ ДАМУЫНЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ	1946
Қалтаева Ә., Альмухамбетова Б.Ж. ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫ МЕКТЕПКЕ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ-ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ БЕЙІМДЕУ	1951
Жексенбина А. THE PROGRESSION OF MEMORY ABILITIES AMONG CHILDREN FACING INTELLECTUAL DISABILITIES STANDS AS A PIVOTAL CONCERN WITHIN THE REALMS OF PSYCHOLOGY AND EDUCATION	1956
Қурманбек А., Мұхтархан Г.С. УНИВЕРСИТЕТТІҢ ИНКЛЮЗИВТІ ОРТАСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ НЕГІЗІНДЕ ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР СТУДЕНТТЕРДІ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ	1963
Оралымбетова Г.У., Едрисова А.Н. ДАМУЫНДА КЕДЕРГІСІ БАР БАЛАЛАРҒА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ КӨМЕК КӨРСЕТУДІҢ МАЗМҰНЫ	1967
Таскымбаева Р.Б. ӘЛЕУМЕТТІК-ТӘЛІМДІК ЖҰМЫСТАҒЫ ДІНИ НАНЫМ-СЕНІМНІҢ МАҢЫЗЫ.	1970
Токтагулова Г.Б., Төленбек Н.Е. ИНКЛЮЗИВТІ МЕКТЕПТЕГІ АТА-АНАЛАРМЕН ЖҰМЫС ЖАСАУДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТЫҢ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІ	1974
Исманова Р.Ж., Ахметова Г.К. ТІЛ БҰЗЫЛЫСЫ БАР БАЛАЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУ-ТҮЗЕТУ ЖҰМЫСЫНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ	1979
Ташимова Ф.С., Бабаев Ш.А. ОСОБЕННОСТИ ЗАВИСИМОГО ПОВЕДЕНИЯ ЛИЦ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ ПО ЗРЕНИЮ	1986
Иманғалиева Б.С., Елғондина Д.Е. БІЛІМ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ МОДЕЛЫ – ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ: ДАЯРЛЫҚ ПЕН ТАЛАПТАР	1991
Рыстыгулова А.Т., Нетебай Ф.К., Мырзағали Ә.М., Эжимырадова М.М. СӨЙЛЕУ ТІЛІ БҰЗЫЛҒАН БАЛАЛАРДЫҢ МЕКТЕПТЕГІ ҮЛГЕРМЕУШІЛІГІНІҢ АЛДЫН АЛУ	1994
Қужагулова Г.Е. КӨРУ ҚАБІЛЕТІ БҰЗЫЛҒАН ОҚУШЫЛАРМЕН ПРАКТИКА БАРЫСЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	1998
Сүлеймен С.Б., Өмірзақ А. БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР БАЛАЛАРДЫ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚОЛДАУДЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ	2003